KARTA USŁUGI

Postawa prawna

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. **o świadczeniach rodzinnych** (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1208 ze zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku **o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów** (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 246);
- ustawa z 4 listopada 2016 r. **o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”** (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1829);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. **o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 79);
- akty wykonawcze do powołanych wyżej ustaw;

ZAKRES INFORMACJI

I. **Pobieranie, składanie wniosków, zaświadczeń, oświadczeń, terminy, okresy składania, rozpatrywania wniosków i wypłaty świadczeń** str.2

II. **Dokumenty wymagane do wniosków o ustalenie prawa do świadczeń**..... str. 4, 11,19

III. **Wybrane przepisy, które mają zastosowanie do przyznawania świadczeń – podstawowe definicje, kryteria** ..... str. 6

IV. **Świadczenia uzależnione od dochodu rodziny**

1. **Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego** ..... str. 9
2. **Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka** str.10
3. **Specjalny zasiłek opiekuńczy** (tylko dla osób kontynuujących pobieranie świadczenia przyznanego do 31.12.2023r.) str.10
4. **Świadczenia z funduszu alimentacyjnego** (dla osób uprawnionych do alimentów) str.11

V. **Świadczenia, które nie są uzależnione od dochodu:**

1. **Świadczenie rodzicielskie** str.12
2. **Zasiłek pielęgnacyjny** str.15
3. **Świadczenie pielęgnacyjne**

3.1 na nowych zasadach obowiązujących od 01.01.2024r. - dla osób sprawujących opiekę nad dzieckiem do ukończenia 18 roku życia (z możliwością zatrudnienia) str.15

3.2 na starych zasadach - tylko dla osób kontynuujących pobieranie świadczenia przyznanego przed 31.12.2023 r. na poprzednio obowiązujących zasadach (także na osoby dorosłe, bez możliwości zatrudnienia) str.16

4. **Zasiłek dla opiekuna** (tylko dla osób kontynuujących pobieranie świadczenia przyznanego do 30.06.2013r.) str.18
5. **Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia** str.19

VI. **Prawo do świadczeń rodzinnych dla osób, których członkowie rodziny przebywają poza granicami oraz cudzoziemców** str.20

VII. **Wysokość świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego** ... str.21

VIII. **Rodzaje świadczeń w zależności od sytuacji i potrzeb rodziny** str.22

IX. **Pouczenia, oświadczenia, dodatkowe informacje** str.23

I. Pobieranie, składanie wniosków, zaświadczeń, oświadczeń, terminy, okresy składania, rozpatrywania wniosków i wypłaty świadczeń.

Pobieranie i składanie formularzy wniosków, zaświadczeń, oświadczeń.

Formularze wniosków oraz obowiązujących zaświadczeń i oświadczeń do pobrania: w Wydziale Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miasta Bydgoszczy przy ul. Wojska Polskiego 65 lub ze stron internetowych http://www.bip.um.bydgoszcz.pl/, www.bydgoszcz.pl/swiadczenia/

Wnioski wraz z wymaganymi załącznikami można składać:

- osobiście w Wydziale Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miasta Bydgoszczy przy ul. Wojska Polskiego 65,
- korespondencyjnie za pośrednictwem operatora pocztowego,
- środkami komunikacji elektronicznej:
  - za pomocą systemu teleinformatycznego utworzonego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej platformy Emp@tia – https://empatia.mpips.gov.pl

Wniosek i załączniki do wniosku składane za pomocą systemu teleinformatycznego opatruje się:

- **bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo**
- **podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP** (Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej),

Jeżeli wnioskodawca nie może złożyć w formie dokumentu elektronicznego zaświadczenia wymaganego do potwierdzenia faktów lub stanu prawnego lub innego dokumentu niezbędnego w postępowaniu w sprawie o świadczenia może złożyć elektroniczną kopię takiego dokumentu, po uwierzytelnieniu jej kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo w inny sposób zapewniający możliwość potwierdzenia pochodzenia i integralności weryfikowanych danych w postaci elektronicznej.

Terminy składania wniosków:

Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego na nowy okres świadczeniowy są przyjmowane **od dnia 1 sierpnia danego roku**, a w przypadku wniosków składanych **drogą elektroniczną - od dnia 1 lipca danego roku**.

OKRESY ZASIŁKOWE / ŚWIADCZENIOWE:

- świadczeń rodzinnych – od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego,
- fundusz alimentacyjny – od 1 października do 30 września następnego roku kalendarzowego,

Okresy rozpatrywania wniosków i wypłacania przyznanych świadczeń ustalanych na okres świadczeniowy/zasiłkowy:

- świadczeń rodzinnych

W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w terminie:

- **do 31 sierpnia**, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata przysługujących świadczeń następuje do dnia 30 listopada,
- **od 1 września do 31 października,** ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz **wypłata** przysługujących świadczeń następuje do dnia 31 grudnia,
- **od 1 listopada do 31 grudnia danego roku,** ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz **wypłata** przysługujących świadczeń następuje do ostatniego dnia lutego następnego roku,

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Jeśli wnioskodawca złoży kompletny i prawidłowo wypełniony wniosek na nowy okres świadczeniowy w terminie:

- **do 31 sierpnia**, przyznanie i wypłata świadczenia za październik nastąpi do 31 października tego roku,
- **od 1 września do 30 września** przyznanie i wypłata za październik i listopad nastąpi nie później niż do 30 listopada danego roku,
- **od 1 października do 31 października**, przyznanie i wypłata świadczenia za październik, listopad i grudzień nastąpi nie później niż do 31 grudnia tego roku,
- **od 1 listopada do 30 listopada**, ustalenie prawa do świadczenia oraz wypłata świadczeń przysługujących od miesiąca złożenia wniosku, następuje do dnia 31 stycznia następnego roku,
- **od 1 grudnia do 31 stycznia,** ustalenie prawa do świadczenia oraz wypłata świadczeń przysługujących od miesiąca złożenia wniosku, następuje do ostatniego dnia lutego następnego roku.

Zasady ustalania okresu przysługiwania prawa do świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności

- świadczenia rodzinne
  1) **dodatek do zasiłku rodzinnego** z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
  2) **świadczenia opiekuńcze**:
     – specjalny zasiłek opiekuńczy;
     – zasiłek pielęgnacyjny;
     – świadczenie pielęgnacyjne (stare i nowe zasady)

Jeżeli wniosek o ustalenie prawa do ww. świadczeń zostanie złożony w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo to ustala się począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

W przypadku złożenia wniosku o ustalenie prawa do ww. świadczeń po upływie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo do tych świadczeń ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek w tej sprawie.

Prawo do świadczeń rodzinnych: dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego ustala się na okres zasiłkowy, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W tym przypadku prawo do tych świadczeń ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż do końca okresu zasiłkowego.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na czas określony prawo do tych świadczeń ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

Prawo do świadczeń rodzinnych dla cudzoziemców przebywających na terytorium RP na podstawie przepisów ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (posiadających numer PESEL ze statusem UKR) **ustala się, począwszy od miesiąca,** w którym wpłynął wniosek, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym osobie tej oraz dziecku, na które ubiega się ona o świadczenia rodzinne, **został nadany numer PESEL ze statusem UKR.**

- świadczenia z funduszu alimentacyjnego

W przypadku utraty ważności orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności i **uzyskania ponownego orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności**, **stanowiącego kontynuację poprzedniego orzeczenia,** prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia, jeżeli osoba złożyła wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w terminie 3 miesięcy od dnia ponownego wydania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

II. Dokumenty wymagane do wniosków o ustalenie prawa do świadczeń

- świadczenia rodzinne
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Postępowanie w sprawie o przyznanie określonego świadczenia wszczyna się na podstawie wniosku o ustalenie prawa do tego świadczenia, złożonego wraz z wymaganymi dokumentami, a w szczególności:

- oświadczenia wnioskodawcy o dochodach członków rodziny osiągniętych w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy, innych niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ,
- zaświadczenia właściwego organu gminy, nakazu płatniczego albo oświadczenia o wielkości gospodarstwa rolnego wyrażonej w hektarach przeliczeniowych ogólnej powierzchni w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy;
- umowy dzierżawy, w przypadku oddania części lub całości znajdującego się w posiadaniu rodziny gospodarstwa rolnego w dzierżawę, na podstawie umowy zawartej stosownie do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, albo oddania gospodarstwa rolnego w dzierżawę w związku z pobieraniem renty określonej w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej;
- przekazów lub przelewów pieniężnych dokumentujących wysokość zapłaconych alimentów, jeżeli członkowie rodziny są zobowiązani wyrokiem sądu, ugodą sądową lub ugodą zawartą przed mediatorem lub innym tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do ich płacenia na rzecz osoby spoza rodziny;
- w przypadku gdy osoba uprawniona nie otrzymała alimentów albo otrzymała je w wysokości niższej od ustalonej w wyroku sądu, ugodzie sądowej lub ugodzie zawartej przed mediatorem lub innym tytule wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd:
  - zaświadczenia organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów, lub
  - informacji właściwego sądu lub właściwej instytucji o podjęciu przez osobę uprawnioną czynności związanych z wykonaniem tytułu wykonawczego za granicą albo o niepodjęciu tych czynności, w szczególności w związku z brakiem podstawy prawnej do ich podjęcia lub brakiem możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą, jeżeli dłużnik zamieszkuje za granicą;
- dokumentów, w tym oświadczenia, określającego datę utraty dochodu oraz wysokość i rodzaj utraconego dochodu;
- dokumentów, w tym oświadczenia, określającego datę uzyskania dochodu oraz wysokość i rodzaj dochodu uzyskanego przez członka rodziny oraz liczbę miesięcy, w których dochód był uzyskiwany – w przypadku uzyskania dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy;

- dokumentów, w tym oświadczenia, określającego datę uzyskania dochodu oraz wysokość i rodzaj dochodu uzyskanego przez członka rodziny za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu – w przypadku uzyskania dochodu po roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy;

WAŻNE: oświadczenia dotyczące dochodów nieopodatkowanych oraz wielkości gospodarstwa rolnego za poszczególnych członków swojej rodziny, składa, czyli wypełnia i podpisuje, osoba wnioskująca o świadczenie.
W przypadku, gdy okoliczności sprawy mające wpływ na prawo do świadczeń wymagają potwierdzenia innym dokumentem niż wymienione powyżej, podmiot realizujący świadczenie może domagać się takiego dokumentu.

Dodatkowe dokumenty do wnioskowanych świadczeń wymagane do potwierdzenia okoliczności dotyczących członków rodziny:

- oświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły w przypadku gdy dziecko ukończyło 18 rok życia lub do szkoły wyższej albo oświadczenie o uczęszczaniu do szkoły wyższej w przypadku osoby uczącej się lub osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli osoba uczy się w szkole wyższej;
- odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną lub odpis protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, odpis zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem lub innego tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, zobowiązujących do alimentów na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną;
- odpis zupełny lub skrócony aktów zgonu rodziców lub odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty lub odpis protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, lub odpis zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem lub innego tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, zobowiązujących do alimentów;
- odpis prawomocnego orzeczenia sądu orzekającego rozwód lub separację albo odpis zupełny lub skrócony aktu zgonu małżonka lub rodzica dziecka – w przypadku osoby samotnie wychowującej dziecko;
- odpis zupełny aktu urodzenia dziecka – w przypadku gdy ojciec jest nieznany;
- odpis prawomocnego orzeczenia sądu oddalającego powództwo o roszczenia alimentacyjne;
- odpis prawomocnego orzeczenia sądu zobowiązującego jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka;
- odpis orzeczenia sądu wskazującego na pozostawanie dziecka pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach;
- odpis prawomocnego postanowienia sądu orzekającego przysposobienie lub zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka;
- orzeczenie sądu o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka;
- zaświadczenie pracodawcy albo oświadczenie o terminie i okresie, na jaki został udzielony urlop wychowawczy, oraz o co najmniej sześciomiesięcznym okresie pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego;
- oświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły poza miejscem zamieszkania;
- zaświadczenie albo oświadczenie potwierdzające tymczasowe zameldowanie ucznia poza miejscem zamieszkania;
- zaświadczenie albo oświadczenie potwierdzające okoliczność nieponoszenia opłaty za pobyt członka rodziny w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- zaświadczenie lekarskie lub wystawione przez położną potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu;
- inne dokumenty, w tym oświadczenia, niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych.

III. Wybrane przepisy, które mają zastosowanie do przyznawania świadczeń – podstawowe definicje, kryteria.

- świadczenia rodzinne.
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,

Słowniczek – objaśnienie pojęć ustawowych, na które należy szczególnie zwrócić uwagę:

- **dziecko** – oznacza to dziecko własne, dziecko przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, dziecko znajdujące się pod opieką prawną lub dziecko umieszczone w domu pomocy społecznej ;
- **niepełnosprawne dziecko** – oznacza to dziecko w wieku do ukończenia 16. roku życia legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- **opiekun faktyczny dziecka** – oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka;
- **opiekun tymczasowy dziecka** – oznacza to osobę, o której mowa w art. 113 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzieleniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP *(małoletniego bez opieki, będącego beneficjentem ochrony czasowej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy, o ile przy jego ustanowieniu jego prawa i obowiązki nie zostały określone inaczej);*
- **opiekun dziecka wskazany przez władze kraju pochodzenia** – oznacza to osobę, o której mowa w art. 113a ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzieleniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP *(dziecko z zagranicznej instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zagranicznej rodzinnej pieczy zastępczej reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun wskazany przez władze kraju pochodzenia);*
- **osoby pozostające na utrzymaniu** – oznacza to członków rodziny utrzymujących się z połączonych dochodów tych osób;
- **osoba samotnie wychowująca dziecko** – oznacza to pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem;
- **osoba ucząca się** – oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony;
- **instytucja zapewniająca całodobowe utrzymanie** – oznacza to dom pomocy społecznej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, areszt śledczy, zakład karny, szkołę wojskową lub inną szkołę, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie;
- **dochód** – oznacza to, po odliczeniu kwot alimentów świadczonych na rzecz innych osób:
  - przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne,
  - dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
  - inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych:
- **dochód rodziny** – oznacza to sumę dochodów członków rodziny;

- **dochodzie członka rodziny –** oznacza to przeciętny miesięczny dochód członka rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy, z zastrzeżeniem sytuacji gdy mają zastosowanie przypisy o utracie /uzyskaniu – dochodu;
- **dochodzie osoby uczącej się albo dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego** – oznacza to przeciętny miesięczny dochód uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy, z zastrzeżeniem sytuacji gdy mają zastosowanie przypisy o utracie / uzyskaniu dochodu.

Ustalanie dochodu.

Przeciętny miesięczny **dochód członków rodziny ustala się na podstawie dochodu osiągniętego w roku kalendarzowym** poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy *(w okresie 2024/2025 jest to rok 2023, a w okresie 2025/2026 rok 2024)* z uwzględnieniem dochodów **uzyskanych** i **utraconych w tym roku** lub **po tym roku**.

W sytuacji ubiegania się bądź pobierania świadczeń rodzinnych lub świadczeń z funduszu alimentacyjnego obowiązują takie same przepisy dotyczące utraty lub/i uzyskania dochodu.

Za okoliczności powodujące utratę lub uzyskanie dochodu uznaje się odpowiednio:

- uzyskanie prawa do urlopu wychowawczego lub jego zakończenie;
- utratę lub uzyskanie zasiłku albo stypendium dla bezrobotnych;
- utratę lub uzyskanie zatrudnienia albo innej pracy zarobkowej;
- utratę lub uzyskanie zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej, renty socjalnej, dodatku dopełniającego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia;
- utratę lub uzyskanie zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego albo zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia albo innej pracy zarobkowej;
- wykreślenie z rejestru pozarolniczej działalności gospodarczej lub zawieszenie jej wykonywania w rozumieniu art.16b ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników lub art. 36 aa ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych bądź rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej lub wznowienie jej wykonywania po okresie zawieszenia w rozumieniu art. 16 b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników lub art. 36 aa ust. 1 ustawy z dnia 13 października o systemie ubezpieczeń społecznych.
- utratę zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń lub utratę świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do świadczeń alimentacyjnych;
- utratę lub uzyskanie świadczenia rodzicielskiego;
- utratę lub uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, o którym mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników;
- utratę lub uzyskanie stypendium doktoranckiego określonego w art. 209 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce .

WAŻNE: Przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu nie stosuje się do dochodu z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej i dochodu z tytułu wykreślenia z rejestru lub rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, **jeżeli członek rodziny**, osoba ucząca się lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego **utracili dochód z tych tytułów i w okresie 3 miesięcy licząc od dnia utraty dochodu uzyskali dochód u tego samego pracodawcy** lub zleceniodawcy lub zamawiającego dzieło lub ponownie rozpoczęli pozarolniczą działalność gospodarczą.

Powyższa regulacja nie ma zastosowania do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Najczęściej występujące ustawowe przesłanki, które w przypadku gdy nie są spełnione powodują brak uprawnień do przyznania i pobierania świadczeń.

Prawo do ww. świadczeń nie przysługuje m.in. wtedy, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę przekracza odpowiednio dla danego świadczenia kwotę kryterium dochodowego, które aktualnie wynoszą:

- **świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu:**

  - zasiłek rodzinny wraz dodatkiem do zasiłku rodzinnego, przysługuje **jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 674 zł oraz 764 zł** jeśli członkiem rodziny jest dziecko posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

    Zasiłek rodzinny przysługuje również w przypadku przekroczenia ww. kryterium w oparciu o tzw. zasadę „złotówka za złotówkę".
    W przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie lub dochód osoby uczącej się przekracza kwotę uprawniającą daną rodzinę lub osobę uczącą się do zasiłku rodzinnego pomnożoną przez liczbę członków danej rodziny o kwotę nie wyższą niż łączna kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługujących danej rodzinie w okresie zasiłkowym, na który jest ustalane prawo do tych świadczeń, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny.
    W przypadku gdy wysokość zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługująca danej rodzinie, ustalona zgodnie z powyższym mechanizmem, jest niższa niż 20,00 zł, świadczenia te nie przysługują.

  - jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, przysługuje **jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 922 zł**

  - specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO), **przysługuje jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764 zł**

    Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje również w sytuacji przekroczenia wyżej wskazanego kryterium dochodowego o kwotę niższą lub równą kwocie odpowiadającej najniższemu zasiłkowi rodzinnemu przysługującemu w okresie na który jest ustalany (obecnie 95 zł), jeżeli przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym SZO nie przysługuje.

- **świadczenia z funduszu alimentacyjnego**

  Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, **jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 1 209,00 zł**
  W przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekracza kwotę, o której mowa wyżej, o kwotę nie wyższą niż kwota świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej w okresie świadczeniowym, na który ustalane jest prawo do tego świadczenia, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie. **W przypadku gdy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego ustalona zgodnie z powyższym mechanizmem, jest niższa niż 100 zł, świadczenie nie przysługuje.**

WAŻNE

Prawo do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego **nie przysługuje m.in. wtedy gdy dziecko/osoba ucząca się zostało/a umieszczone/a w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie**, tj. domu pomocy społecznej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, a także szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, **albo w pieczy zastępczej.**

Prawo do świadczeń dla osób samotnie wychowujących dzieci:

- zasiłku rodzinnego wraz z dodatkiem do zasiłku rodzinnego,
- jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,

Ww. świadczenia na dane dziecko nie przysługują, jeżeli osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało ustalone, na rzecz tego dziecka od jego rodzica, świadczenie alimentacyjne na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, chyba że:

- rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje;
- ojciec dziecka jest nieznany;
- powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone;
- sąd zobowiązał jedno z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;
- dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach.

IV. Świadczenia uzależnione od dochodu rodziny
– rodzaje, przesłanki do przyznania świadczeń oraz przesłanki negatywne

1. Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie uczącej się;

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobie uczącej się, jeżeli uczy się w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

W przypadku ukończenia przez dziecko szkoły wyższej w trakcie ostatniego roku studiów prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje do zakończenia tego roku studiów, nie dłużej niż do ukończenia przez to dziecko 24 roku życia.

Zasiłek rodzinny m.in. nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim;
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;

- pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Do zasiłku rodzinnego, w zależności od indywidualnej sytuacji rodziny mogą przysługiwać dodatki z tytułu:

- **urodzenia się dziecka** – wniosek składa się do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia;
- **opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** – przysługuje osobie jeden dodatek w wysokości 400 zł miesięcznie niezależnie od liczby dzieci pozostających pod opieką;
- **samotnego wychowywania dziecka;**
- **kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;**
- **wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;**
- **rozpoczęcia roku szkolnego;**
- **podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem stałego zamieszkania.**

2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Jednorazowa zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, **w wysokości 1 000 zł** na każde dziecko.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi **składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka,** a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania.

Zapomoga, przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymogu tego nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko).
Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.

Jednorazowa zapomoga m.in. nie przysługuje, jeżeli:
- członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

3. Specjalny zasiłek opiekuńczy

(tylko dla osób kontynuujących pobieranie świadczenia przyznanego do 31.12.2023r.)

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy **ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom**, **jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki** nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielniej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W przypadku gdy o specjalny zasiłek opiekuńczy ubiega się rolnik, małżonek rolnika bądź domownik, świadczenie to przysługuje odpowiednio:
rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego; małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, o których mowa wyżej, potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia".

Specjalny zasiłek opiekuńczy <u>nie przysługuje</u>, jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę:
  - ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia,
  - ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
  - legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;
- na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
- na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Postępowanie w sprawie o przyznanie świadczenia wszczyna się na podstawie wniosku o ustalenie prawa do świadczenia, złożonego wraz z wymaganymi dokumentami w urzędzie miasta lub gminy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

W przypadku, gdy świadczenie alimentacyjne dochodzone jest od dłużnika alimentacyjnego zamieszkałego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu składa się do organu właściwego łącznie z informacją sądu okręgowego lub właściwej instytucji o podjęciu przez osobę uprawnioną czynności związanych z wykonaniem tytułu wykonawczego za granicą albo o niepodjęciu tych czynności w szczególności w związku z:

- brakiem podstawy prawnej do ich podjęcia lub
- brakiem możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą.

<u>Do wniosku należy dołączyć odpowiednio:</u>

- oświadczenie o uczęszczaniu osoby uprawnionej do szkoły lub szkoły wyższej;
- orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dla osoby uprawnionej,

- umowę zawartą w formie aktu notarialnego, w przypadku wniesienia gospodarstwa rolnego do użytkowania przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną;
- odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną lub odpis postanowienia sądu o zabezpieczeniu powództwa o alimenty na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną, lub odpis protokołu zawierającego treść ugody sądowej lub odpis zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem lub innego tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, zobowiązujących do alimentów na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną;
- zaświadczenie organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o bezskuteczności egzekucji alimentów zawierające informację o stanie egzekucji, przyczynach jej bezskuteczności oraz o działaniach podejmowanych w celu wyegzekwowania zasądzonego świadczenia alimentacyjnego albo oświadczenie o bezskuteczności egzekucji alimentów;
- inne dokumenty i oświadczenia potwierdzające spełnienie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku.

Osoby uprawnione do świadczeń z funduszu alimentacyjnego to osoby uprawnione do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd (tj. wyroku lub ugody, zabezpieczenia powództwa o alimenty), jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej:
- do ukończenia 18 roku życia;
- w przypadku, gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia 25 roku życia;
- w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo.

W przypadku ukończenia przez osobę uprawnioną szkoły wyższej w trakcie ostatniego roku studiów prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługuje do zakończenia tego roku studiów, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę uprawnioną 25 roku życia.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego <u>nie przysługują</u>, jeżeli osoba uprawniona:
- została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej;
- zawarła związek małżeński.

WAŻNE: Osoby korzystające ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie są uprawnione do pobierania alimentów zarówno od dłużnika jak i od komornika sądowego. W przypadku, **gdy osoba uprawniona** do świadczeń z funduszu alimentacyjnego **otrzymała** w okresie pobierania tych świadczeń **alimenty zaległe lub bieżące** od komornika sądowego bądź od dłużnika, **wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego są nienależnie pobrane i podlegają zwrotowi wraz z odsetkami za opóźnienie.**

V. Świadczenia, które nie są uzależnione od dochodu.

<u>1. Świadczenie rodzicielskie</u>

Świadczenie rodzicielskie przysługuje z tytułu urodzenia dziecka lub przyjęcia dziecka na wychowanie, osobom niemającym prawa do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego.

Świadczenie rodzicielskie <u>nie przysługuje</u>, jeżeli osoba składające wniosek o to świadczenie pobrała już na to dziecko zasiłek macierzyński albo jeżeli skorzystała z przedłużenia okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje:

- matce albo ojcu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje od dnia:

- porodu - w przypadku matki lub ojca dziecka;
- objęcia dziecka opieką, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 14. roku życia - w przypadku opiekuna faktycznego dziecka;
- objęcia dziecka opieką, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10. roku życia - w przypadku rodziny zastępczej;
- przysposobienia dziecka, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 14. roku życia - w przypadku osoby przysposabiającej dziecko.

Ojciec dziecka będzie uprawniony do świadczenia rodzicielskiego, w przypadku:

- skrócenia na wniosek matki dziecka okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okresu rodzicielskiego po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia, zasiłku lub uposażenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka;
- śmierci matki dziecka;
- porzucenia dziecka przez matkę.

Prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, od miesiąca objęcia dziecka opieką, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego został złożony **w terminie 3 miesięcy**, licząc od dnia urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej od dnia objęcia dziecka opieką.
Termin 3 miesięcy na złożenie wniosku przez ojca dziecka jest liczony od dnia skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, śmierci matki dziecka lub porzucenia dziecka przez matkę.
W przypadku złożenia wniosku po terminie, nie później jednak niż w okresach, o których mowa poniżej, prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- **52 tygodni** – w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- **65 tygodni** – w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- **67 tygodni** – w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- **69 tygodni** – w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- **71 tygodni** – w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

W związku z wprowadzeniem dodatkowego uzupełniającego urlopu macierzyńskiego do 8 tygodni lub do 15 tygodni (w zależności od okresu hospitalizacji i tygodnia ciąży, w którym urodzi się dziecko, lub jego masy urodzeniowej) okres przyznania świadczenia rodzicielskiego został wydłużony w następujących przypadkach:

- **w przypadku urodzenia dziecka przed ukończeniem 28. tygodnia ciąży lub z masą urodzeniową nie większą niż 1000 g** - okres przyznania świadczenia rodzicielskiego, ulega wydłużeniu o tydzień za każdy tydzień pobytu dziecka w szpitalu do upływu 15. tygodnia po porodzie;
- **w przypadku urodzenia dziecka po ukończeniu 28. tygodnia ciąży i przed ukończeniem 37. tygodnia ciąży i z masą urodzeniową większą niż 1000 g** - okres przyznania świadczenia rodzicielskiego, ulega wydłużeniu o tydzień za każdy tydzień pobytu dziecka w szpitalu do upływu 8. tygodnia po porodzie;
- **w przypadku urodzenia dziecka po ukończeniu 37. tygodnia ciąży i jego pobytu w szpitalu**, pod warunkiem że pobyt dziecka w szpitalu po porodzie będzie wynosił co najmniej 2 kolejne dni, przy czym pierwszy z tych dni będzie przypadał w okresie od 5. do 28. dnia po porodzie - okres przyznania świadczenia rodzicielskiego, ulega wydłużeniu o tydzień za każdy tydzień pobytu dziecka w szpitalu w okresie od 5. dnia do upływu 8. tygodnia po porodzie.

Okres wydłużenia, potwierdza się na podstawie zaświadczenia wydanego przez szpital, w którym przebywało dziecko. Zaświadczenie zawiera informacje o okresie pobytu dziecka w szpitalu oraz o urodzeniu dziecka:

- przed ukończeniem 28. tygodnia ciąży lub z masą urodzeniową nie większą niż 1.000 g,
- po ukończeniu 28. tygodnia ciąży i przed ukończeniem 37. tygodnia ciąży i z masą urodzeniową większą niż 1.000 g,
- po ukończeniu 37. tygodnia ciąży.

Omawiane zasady obejmą osoby, które w dniu 19 marca 2025 r. były uprawnione do otrzymywania świadczenia rodzicielskiego lub otrzymują to świadczenie. Prawo do świadczenia rodzicielskiego ustalane będzie wówczas na wniosek osoby uprawnionej, złożony nie później niż do ostatniego dnia miesiąca następującego po upływie okresu, za który przysługuje świadczenie rodzicielskie.
W razie urodzenia dziecka przez kobietę pobierającą zasiłek dla bezrobotnych w okresie, o którym mowa w art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, lub w ciągu miesiąca po jego zakończeniu, lub w okresie przedłużenia zasiłku dla bezrobotnych na podstawie art. 73 ust. 3 tej ustawy, świadczenie rodzicielskie przysługuje jednemu z rodziców w wysokości różnicy między kwotą świadczenia rodzicielskiego, a kwotą pobieranego przez kobietę zasiłku dla bezrobotnych pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych.

Osobie uprawnionej do świadczenia rodzicielskiego przysługuje:
- w tym samym czasie jedno świadczenie rodzicielskie bez względu na liczbę wychowywanych dzieci;
- jedno świadczenie rodzicielskie w związku z wychowywaniem tego samego dziecka.

Świadczenie rodzicielskie <u>nie przysługuje</u>, jeżeli:
- co najmniej jeden z rodziców dziecka lub opiekun faktyczny dziecka lub rodzina zastępcza, otrzymują zasiłek macierzyński lub uposażenie za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okresu urlopu rodzicielskiego lub okres uzupełniającego urlopu macierzyńskiego;
- dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej – w przypadku rodziców dziecka lub osoby, która przysposobiła dziecko;
- osoba ubiegająca się o świadczenie rodzicielskie lub osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie sprawuje lub zaprzestała sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, w tym w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innej pracy zarobkowej, które uniemożliwiają sprawowanie tej opieki;
- w związku z wychowywaniem tego samego dziecka lub w związku z opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r.

o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- osobie ubiegającej się o świadczenie rodzicielskie przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

2. Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:
- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75 lat;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli **niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.**

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje:
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego,
- osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie tj. domu pomocy społecznej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, a także szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie,
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na podstawie innych ustaw,
- jeżeli członkowi rodziny za granicą przysługuje świadczenie na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją osoby, na którą jest składany wniosek, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba ubiegająca się jest obowiązana niezwłocznie powiadomić podmiot wypłacający zasiłek pielęgnacyjny o każdej zmianie mającej wpływ na prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, w tym również o przypadku wyjazdu osoby uprawnionej lub członka rodziny tej osoby poza granicę Rzeczypospolitej Polskiej. Niepoinformowanie organu właściwego prowadzącego postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych o zmianach, o których mowa powyżej, może skutkować powstaniem nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, a w konsekwencji – koniecznością ich zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Osobie, której przyznano dodatek pielęgnacyjny za okres, za który wypłacono zasiłek pielęgnacyjny, ZUS lub inny organ emerytalny lub rentowy, który przyznał dodatek pielęgnacyjny, **wypłaca emeryturę lub rentę pomniejszoną o kwotę odpowiadającą wysokości wypłaconego za ten okres zasiłku pielęgnacyjnego i przekazuje tę kwotę na rachunek bankowy organu właściwego.** Przekazanie kwoty odpowiadającej wysokości zasiłku pielęgnacyjnego uznaje się za zwrot świadczeń nienależnie pobranych.

3. Świadczenie pielęgnacyjne

3.1 Świadczenie pielęgnacyjne
(nowe zasady obowiązujące od 01.01.2024r., z możliwością zatrudnienia)

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje:
- matce albo ojcu,
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,

- rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego

- jeżeli sprawują opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielniej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Osobom, o których mowa w pkt 1–3, rodzinie zastępczej i osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka sprawującym opiekę nad więcej niż jedną osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, wysokość świadczenia pielęgnacyjnego podwyższa się o 100% na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka (art. 17 ust. 3e ustawy).

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę: ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
2) osoba wymagająca opieki: została umieszczona lub przebywa w domu pomocy społecznej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o której mowa w przepisach o pomocy społecznej, zakładzie karnym, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym albo schronisku dla nieletnich;
3) osoba wymagająca opieki jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej;
4) na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej;
5) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;.

Osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne może wykonywać pracę. Zarejestrowanie w powiatowym urzędzie pracy jako osoba poszukująca pracy lub posiadanie statusu bezrobotnego nie ma wpływu na uprawnienie do świadczenia pielęgnacyjnego.

3.2 Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej

dla osób kontynuujących pobieranie świadczenia przyznanego przed 31.12.2023r. na poprzednio obowiązujących zasadach ***(tzw. stare zasady)***

Świadczenie pielęgnacyjne **przysługuje:**

- matce albo ojcu;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, *z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności**

– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu

niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielniej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, w przypadku **gdy spełnione są łącznie następujące warunki:**

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma osób, o których mowa wyżej, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne <u>nie przysługuje</u>, jeżeli:

1) <u>osoba sprawująca opiekę:</u>
   - ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia,
   - ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;

2) <u>osoba wymagająca opieki:</u>
   - pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
   - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;
3) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
5) na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba wymagająca opieki ma przyznane prawo do świadczenia wspierającego (art. 63 ust.6 ustawy o świadczeniu wspierającym).

W przypadku gdy o świadczenie pielęgnacyjne ubiega się rolnik, małżonek rolnika bądź domownik, świadczenie to przysługuje odpowiednio:

- rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
- małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia".

4. Zasiłek dla opiekuna

Aktualnie zasiłek dla opiekuna przysługuje wyłącznie osobie, **jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa z dniem 1 lipca 2013 r., za okresy od dnia wejścia w życie ustawy,** jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. **i w związku z tym organ właściwy ustalił prawo do zasiłku dla opiekuna na okres na jaki zostało wydane orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności osoby pozostającej pod opieką świadczeniobiorcy.**

Organ ustalający prawo do zasiłku dla opiekuna na dalszy okres (w ramach kontynuacji orzeczeń) **wszczyna postępowanie na wniosek osoby zainteresowanej.**

- W przypadku upływu terminu, na który została wydana decyzja, w związku z utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo do zasiłku dla opiekuna, w związku z uzyskaniem nowego orzeczenia, ustala się na jego wniosek;
- W przypadku, o którym mowa wyżej **prawo do zasiłku dla opiekuna przysługuje, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna został złożony w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia** o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności;
- Prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się na czas nieokreślony, chyba, że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na czas określony prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

Ustalając prawo do zasiłku dla opiekuna za okres od dnia 15 maja 2014 r., **jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego** określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. organ ustalający prawo do świadczenia **zwraca się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego**, na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej, **w celu potwierdzenia faktu sprawowania opieki przez osobę ubiegającą się o zasiłek dla opiekuna. Wywiad przeprowadza się w miejscu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną.**

5. Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu

Wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka

opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wniosek złożony po terminie właściwy organ pozostawia bez rozpoznania.

Przyznanie jednorazowego świadczenia przed dniem objęcia dziecka opieką przez opiekuna prawnego, opiekuna faktycznego lub przysposobienia nie wyklucza prawa opiekuna prawnego, opiekuna faktycznego lub rodzica adopcyjnego do jednorazowego świadczenia po objęciu dziecka opieką albo przysposobieniem.

Świadczenie przysługuje:
- matce albo ojcu dziecka,
- opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka.

Świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu **przyznaje się na to dziecko jednorazowo w wysokości 4.000 zł.**

Świadczenie nie przysługuje, jeżeli:
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- jeżeli na dziecko przysługuje jednorazowe świadczenie lub świadczenie o charakterze podobnym do jednorazowego świadczenia za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Dokumenty wymagane do wniosku o świadczenie jednorazowe na dziecko:

- **zaświadczenie lekarskie albo zaświadczenie wystawione przez położną, które potwierdza, że matka dziecka najpóźniej od 10 tygodnia ciąży była pod opieką lekarską.** Wzór tego zaświadczenia określony jest w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 14 września 2010 r. w sprawie formy opieki medycznej nad kobieta w ciąży (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 199). Wymóg legitymowania się zaświadczeniem o pozostawaniu pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu, nie dotyczy opiekuna prawnego, opiekuna faktycznego i osoby, która przysposobiła dziecko.

- **zaświadczenie lekarskie, potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenia albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.**
  Zaświadczenie takie powinno być wystawione przez lekarza, z którym Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, albo lekarza, który jest zatrudniony lub wykonuje zawód w przychodni, z którą NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej.

VI. Prawo do świadczeń rodzinnych dla osób, których członkowie rodziny przebywają poza granicami oraz cudzoziemców

Informacja dla cudzoziemców zamieszkałych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej

Świadczenia rodzinne przysługują cudzoziemcom:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym;
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127, art. 137a lub art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniające, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 106 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przepisów wydanych na podstawie art. 107 ust. 1 tej ustawy, o ile posiadają numer PESEL ze statusem UKR, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. d ustawy z dnia 24 września 2010r. o ewidencji ludności, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy", z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:
  - zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
  - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust.1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach

- jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z członkami rodzin, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
  - przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
    - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
    - na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
    - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Świadczenia rodzinne przysługują ww. osobom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Informacja dla osób, których członkowie rodziny przebywają poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Od 1 maja 2004 r. Polacy, przemieszczając się w granicach Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii uzyskali prawo do świadczeń rodzinnych w innych państwach członkowskich. Umożliwia im to koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego. Instytucją realizującą zadania z tego zakresu w odniesieniu do świadczeń rodzinnych na poziomie samorządu województwa jest wojewoda.

Świadczeniami rodzinnymi, których nie dotyczą przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego są:
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W przypadku gdy osoba uprawniona do świadczeń rodzinnych lub członek rodziny tej osoby przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wniosek wraz z dokumentami, w tym informacjami dotyczącymi sprawy, wojewodzie. Zgodnie z unijnymi zasadami koordynacji systemów zabezpieczania społecznego świadczenia mogą być pobierane tylko w jednym Państwie Członkowskim.
Rozporządzenia Unii Europejskiej przewidują specjalne uregulowania prawne, w celu uniknięcia kumulacji praw do świadczeń i ustalają reguły pierwszeństwa w przypadku zbiegu uprawnień do ich pobierania w różnych państwach w tym samym okresie.

Przepisów związanych z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego nie stosuje się w przypadku wyjazdu lub pobytu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w celach turystycznych, leczniczych lub związanych z podjęciem przez dziecko kształcenia.

Stosownie do powyższego informujemy, że realizacja zadań samorządu w zakresie:
- **pełnienia funkcji instytucji właściwej** w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczania społecznego w przypadku przemieszczania się osób w granicach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Konfederacji Szwajcarskiej;

- **wydawania rozstrzygnięć, w tym decyzji, oraz przekazywania informacji drogą elektroniczną w sprawach** świadczeń rodzinnych realizowanych w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego

powierzona została wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia.

Dla mieszkańców Bydgoszczy sprawy w powyższym zakresie są załatwiane
w **Delegaturze Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu**
przy ul. Stanisława Moniuszki 15-21.

VII. Wysokość świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego

- wysokość zasiłku rodzinnego, **wynosi**:
  - **95,00 zł** miesięcznie na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia,
  - **124,00 zł** miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 18 roku życia,
  - **135,00 zł** miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka, wynosi **1 000,00 zł**;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego**,** wynosi **400,00 zł** miesięcznie;

- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka wynosi **193,00 zł** miesięcznie na dziecko, **nie więcej jednak niż 386,00 zł na wszystkie dzieci.** W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się **o 80,00 zł** na dziecko, nie więcej jednak niż **o 160,00 zł** na wszystkie dzieci;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej wynosi **95,00 zł** miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, wynosi:
  - **90,00 zł** miesięcznie na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia,
  - **110,00 zł** miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia;
- wysokość jednorazowego dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, wynosi **100,00 zł** na dziecko;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, wynosi:
  - **113,00 zł** miesięcznie na dziecko w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadpodstawowej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
  - **69,00 zł** miesięcznie na dziecko w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadpodstawowej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadpodstawowej;
- wysokość jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się żywego dziecka, wynosi **1 000,00 zł**;
- wysokość świadczenia rodzicielskiego wynosi **1 000,00 zł** miesięcznie;
- wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wynosi **215,84 zł** miesięcznie;
- wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego wynosi **620,00 zł** miesięcznie;
- wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosi **3 386,00 zł** miesięcznie;
- wysokość zasiłku dla opiekuna wynosi **620,00 zł** miesięcznie.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują:
- w wysokości bieżąco zasądzonej kwoty alimentów, **nie więcej niż 1 000,00 zł** miesięcznie.

VIII. Rodzaje świadczeń w zależności od sytuacji rodziny i jej potrzeb

I. Świadczenia dla osób niepełnosprawnych lub opiekujących się osobą niepełnosprawną.

- **Dodatek do zasiłku rodzinnego** z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- **Specjalny zasiłek opiekuńczy**,
- **Zasiłek pielęgnacyjny,**
- **Świadczenie pielęgnacyjne,**
- **Zasiłek dla opiekuna.**

II. Świadczenia z tytułu urodzenia się dziecka i macierzyństwa.
- **Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka**,
- **Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,**
- **Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,**
- **Świadczenie rodzicielskie**,

- **Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.**

IX. Pouczenia, oświadczenie, dodatkowe informacje.

- **W przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny, uzyskania dochodu lub innych zmian mających wpływ na prawo do świadczeń, w tym na wysokość otrzymywanych świadczeń rodzinnych** i/lub **świadczeń z funduszu alimentacyjnego**, zasiłku dla opiekuna **osoba uprawniona** albo jej przedstawiciel ustawowy, **jest obowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym organu właściwego wypłacającego świadczenia**.

- Zgodnie z art. 40 § 4 i 5 oraz art. 41 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego „**Strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej**, innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej albo Państwie Członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej i nie działa za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej, **jest obowiązana wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń,** chyba że doręczenie następuje usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. **W razie niewskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.** Pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych”.

- **W toku postępowania strony** oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy **mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swego adresu**. **W razie zaniedbania tego obowiązku doręczenie pism pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny**.

- **Osoby uprawnione do poniżej wymienionych świadczeń nie mogą być aktywne zawodowo w trakcie pobierania**:

  - specjalnego zasiłku opiekuńczego;
  - świadczenia pielęgnacyjnego na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023r. (tzw. stare zasady)
  - zasiłku dla opiekuna;

w związku z tym należy niezwłocznie powiadomić organ je wypłacający o każdej zmianie w tym zakresie, ponieważ z dniem rozpoczęcia zatrudnienia lub innej pracy zawodowej prawo do przedmiotowych świadczeń nie przysługuje.

- **Osoby uprawnione do świadczenia pielęgnacyjnego** są zobowiązane do niezwłocznego powiadomienia organu:
  - o złożeniu wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego;
  - o zmianach dot. opłacania składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne;
  - o czasowym lub trwałym zaprzestaniu sprawowania opieki, śmierci osoby wymagającej opieki,
- **Nienależnie pobrane świadczenia** rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz zasiłek dla opiekuna **podlegają zwrotowi wraz z należnymi odsetkami.**

Dodatkowe informacje

W sprawach nieuregulowanych w powyższych ustawach stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 1691). Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

Opłaty:

Bez opłat.

Jednostka odpowiedzialna:

Urząd Miasta Bydgoszczy
Wydział Świadczeń Rodzinnych
ul. Wojska Polskiego 65
85-825 Bydgoszcz

- **Pierwszy Referat Świadczeń,**
- **Drugi Referat Świadczeń,**
- **Referat Należności, Sprawozdawczości i Dłużników Alimentacyjnych**

Sekretariat: telefon 52-58-56-700, 52-58-56-735
fax 52-58-58-921

Szczegółowy wykaz telefonów dostępny jest w Oficjalnym Serwisie Bydgoszczy na stronie http://www.bydgoszcz.pl/swiadczenia/o-nas/

Tryb odwoławczy:

Odwołanie można wnosić do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy, za pośrednictwem organu, który wydał decyzję w terminie 14 dni od jej doręczenia.

Przed upływem terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.